

Міністерство освіти і науки України Національний
університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра відновного правосуддя та приватної детективної
діяльності

07-04-64М

Методичні вказівки з практичних занять
та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Правові основи протидії та запобіганню насильства»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та
другого (магістерського) рівня усіх освітньо-професійних
програм спеціальностей НУВГП
денної та заочної форм навчання

Схвалено
науково-методичною радою
НУВГП
Протокол № 5 від 28.09.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові основи протидії та запобіганню насильства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Гришко В. І. – Рівне : НУВГП, 2022. – 21 с.

Укладач: Гришко В. І., к.пед.н., доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Відповідальний за випуск: Гришко В. І., к.пед.н., завідувач кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Вчений секретар науково-методичної ради   Костюкова Т. А.

© Гришко В. І., 2022
© НУВГП, 2022

Зміст

Передмова	Помилка! Закладку не визначено.
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	Помилка! Закладку не визначено.
1.1 Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	Помилка! Закладку не визначено.
2. План практичних занять.....	8
3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	Помилка! Закладку не визначено.
4. Рекомендована література	19

Передмова

Створення мирного, незагрозливого середовища як умови встановлення демократичних цінностей є орієнтиром для розбудови держави. Нині насильством наповнені різні сфери людського буття: політичне, економічне, духовне та сімейно-побутове. Воно має вираження у війнах, убивствах, знеціненні життя, пануванні таких явищ як антигуманність, агресія, жорстокість. Війни, заколоти, революції, страти, терор стали ледве не нормою життя людей. Загострення військового конфлікту в Україні, проблеми біженців і збільшення випадків смертності в результаті терористичних інцидентів, сприяє тому, що наша планета стає менш мирною.

Враховуючи сучасний етап соціокультурного розвитку України, необхідно констатувати зміну уявлень про шляхи запобігання та протидії насильству.

Свобода від насильства – одне з основних прав людини. Утім насильство є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Зазвичай, найбільше страждають від насильства жінки, діти та люди похилого віку. Найпоширенішим і найбільш складним для протидії є домашнє насильство та булінг. Насильство в сім'ї або освітньому середовищі притаманне для багатьох держав, незважаючи на їх позитивні здобутки у законодавчій, політичній та практичній сферах.

У діяльність щодо припинення насильства повинні залучатися працівники органів опіки та піклування, представники соціальної та педагогічної спільнот, співробітники

медичної і психологічної служб, представники правоохоронних органів та усі небайдужі громадяни України.

Навчальна дисципліна «Правові основи протидії та запобіганню насильства» сприятиме розумінню здобувачами соціальної вагомості проблеми насильства, допоможе у пошуку правильних рішень у запобіганні та протидії проявів насильства.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета: формувати у здобувачів освіти необхідні компетентності щодо запобігання та протидії проявів насильства, навчити аналізувати нормативно-правову базу з питань запобігання та протидії проявів насильства, проекти документів, розвивати вміння працювати у команді, вирішувати складні професійні задачі.

Завдання:

- формування уявлень про основні причини, фактори виникнення та розвитку насильства та руху протидії;
- вміння передбачати та боротися з наслідками домашнього насильства та булінгу;
- формування готовності до громадянської та службової протидії насильству, до надання первинної невідкладної допомоги жертві, до співпраці з фахівцями та уповноваженими органами у протидії та запобіганню проявам насильства;
- формування переконань щодо неприпустимості будь-яких проявів насильства у суспільстві;
- формування знань порядку застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству.

Компетентності:

1. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
3. Здатність кваліфіковано аналізувати нормативно-

правові акти у сфері протидії та запобіганню насильству.

4. Здатність допомагати забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства.

5. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню різних видів насильства, вживати заходи для їх усунення.

6. Здатність взаємодіяти з представниками правоохоронних органів, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань протидії та запобіганню проявам насильства.

7. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

Результати навчання:

1. Уміти тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти з проблеми протидії насильству

2. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

3. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій кривдників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення різних видів насильства.

4. Вирішувати конфлікти, розуміти психологічні особливості людей різних вікових та соціальних категорій.

1.2. Тематика практичних занять

Назва теми	Денна форма, год.
Тема 1. Теоретико-правова характеристика поняття домашнього насильства.	1

Тема 2. Змістові особливості поняття домашнього насильства.	1
Тема 3. Судова практика щодо насильства в сім'ї: проблеми та шляхи вдосконалення	2
Тема 4. Міжнародні стандарти та міжнародна судова практика у сфері забігання та протидії насильству в сім'ї	2
Тема 5. Особливості впровадження Типової програми для кривдників	2
Тема 6. Теоретико-правовий аналіз поняття насильства щодо дітей	2
Тема 7. Шкільне насильство. Булінг	2
Тема 8. Заходи з питань запобігання та протидії насильству щодо дітей	2
Всього	14

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- опитування здобувачів на практичних заняттях;
- захист індивідуальних завдань;
- модульне тестування.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати індивідуальні завдання (наукові тези, проекти документів, реферати, тощо), брати участь у практичних заняттях (доповіді з презентаціями, актуальні запитання, участь у дискусіях, тощо); вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне виконання усіх видів завдань, студент отримує такі обов'язкові бали:

- по 7 бали за якісну підготовку до кожного практичного заняття;
- 11 балів за якісне оформлення індивідуального завдання;
- 20 балів – модуль 1;
- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Додаткові бали студент може отримати при написанні наукової статті, наукової роботи на конкурс, ессе, тощо. Тему для дослідницької роботи студенти можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,4 бали (8 балів), рівень 2 – 8 запитань по 1 балу (8 балів), рівень 3 – 2 запитання по 2 бали (4 бали). Усього – 20 балів.

2. План практичних занять

МОДУЛЬ 1. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Тема 1. Теоретико-правова характеристика поняття домашнього насильства

1. Історичні аспекти становлення проблеми насильства в сім'ї

2. Поняття домашнього насильства в сучасній юридичній науці

3. Види та прояви домашнього насильства

4. Нормативно-правове регулювання домашнього насильства в сучасній юридичній науці

5. Причини та наслідки домашнього насильства

Завдання до теми:

1. Дослідити гендерне питання у здійсненні домашнього насильства

2. Охарактеризуйте основні теорії насильства

3. У сучасній юридичній науці прийнято говорити про міфи і факти про насильство в сім'ї та насильство щодо дітей. Здійсніть їх аналіз та характеристику.

4. Проаналізуйте причини та відповідальність щодо здійснення насильства над жінками

5. Охарактеризувати роль психолога у допомозі сімям, що зазнають домашнього насильства

6. Охарактеризувати ознаки насильства в сім'ї.

7. Наведіть приклади прояву різних видів насильства в сім'ї.

8. Дослідіть психологічні особливості особистостей та поведінки членів сім'ї, у якій чиниться насильство.

9. Проаналізуйте кримінологічні характеристики кривдників та жертв сімейного насильства

Тема2: Змістові особливості поняття домашнього насильства.

1. Прояви та ознаки різних форм домашнього насильства
2. Відповідальність за вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі
3. Поняття заходів з попередження насильства в сім'ї
4. Захисти себе від домашнього насильства: алгоритм дій
5. Діяльності працівників поліції щодо попередження, виявлення, припинення та документування насильства в сім'ї.

Завдання до теми:

1. *Охарактеризуйте правові джерела запобігання та протидії домашньому насильству..*
2. *Визначте основні позитивні елементи ратифікації Стамбульської конвенції.*
3. *Проаналізуйте на конкретних прикладах з практики які види покарань найчастіше призначають в Україні за домашнє насильство*
4. *Здійсніть моніторинг звернень та проаналізуйте динаміку розкриття правопорушень щодо домашнього насильства в Україні за останні роки.*
5. *Проаналізуйте спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству*
6. *Укладіть власний варіант алгоритму дій людини, яка стала жертвою домашнього насильства.*
7. *Форми і методи діяльності працівників поліції щодо попередження, виявлення, припинення та документування насильства в сім'ї*
8. *Проаналізуйте повноваження Національної поліції щодо запобігання та протидії проявам насильства.*
9. *Проаналізуйте спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству.*
10. *З'ясуйте роль першого респондента, працівника поліції та слідчого*

11. Проаналізуйте техніку безпеки для працівників правоохоронних органів, які реагують на випадки насильства в сім'ї

12. Проект «ПОЛІНА» (поліція проти насильства)

13. Укладіть таблицю «Видимі ознаки, за якими можна визначити, що особа тривалий час потерпає від насильства в сім'ї»:

Тип ознаки	Опис ознаки

Тема 3. Судова практика щодо насильства в сім'ї: проблеми та шляхи вдосконалення

1. Моніторинг практики розгляду судами справ про притягнення осіб до адміністративної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї

2. Особливості судового розгляду справ щодо насильства в сім'ї в порядку кримінального судочинства

3. Залучення дітей та дорослих членів сім'ї до деструктивних психокультурних угруповань та течій (сект) як форма насильства в сім'ї

4. Моніторинг практики розгляду судами цивільних справ, пов'язаних з вчиненням насильства в сім'ї

Завдання до теми:

1. Визначте коло осіб, на яких поширюється дія законодавства України у сфері запобігання та протидії насильству в сім'ї.

2. Визначте, які заходи належать до передбачених Законом спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Охарактеризуйте їх.

3. До осіб, які вчинили насильство в сім'ї, застосовуються заходи юридичної відповідальності, передбачені кримінальним, адміністративним або цивільним законодавством України. Здійсніть їх аналіз.

4. Здійснити дослідження циклічності вчинення насильства в сім'ї.

5. Проаналізувати види адміністративних стягнень, що накладаються судом за вчинення насильства в сім'ї.

6. Проаналізувати кримінальне законодавство України щодо насильства в сім'ї.

Тема 4. Міжнародні стандарти та міжнародна судова практика у сфері забігання та протидії насильству в сім'ї

1. Стандарти запобігання та протидії домашньому насильству в межах Організації Об'єднаних Націй та форми їх застосування в судовій практиці України

2. Міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності щодо протидії насильству в сім'ї

3. Європейські стандарти у сфері протидії насильству в сім'ї

4. Практика Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних з насильством в сім'ї

5. Насильство в сім'ї як підстава для звернення громадян України до Європейського суду з прав людини

Завдання до теми:

1. Дослідити особливості імплементації міжнародного законодавства у сфері забігання та протидії насильству в сім'ї в українське законодавство

2. Охарактеризувати діяльність Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW).

3. Проаналізувати особливості розгляду справи №2/2003 «А.Т. проти Угорщини» Комітетом CEDAW.

4. Проаналізувати основні положення Декларації ООН про викорінення насильства щодо жінок.

5. Проаналізувати «Модельний закон ООН про домашнє насильство», що запропонований Спеціальним

доповідачем з питань насильства стосовно жінок Радхікою Кумарасвами.

6. Дослідити основні положення Конвенції ООН про права дитини та їх реалізацію у судочинстві на прикладі конкретних справ.

7. Яким чином врегульовано права і потреби дітей-свідків усіх форм насильства Конвенцією Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством стосовно жінок та домашнім насильством.

8. Проаналізувати преамбули та норми міжнародно-правових документів щодо принципів та завдань поліції.

9. Дослідити основні стандарти правоохоронної діяльності щодо протидії насильству.

10. Проаналізувати роль рекомендацій та методичних документів міжнародних правозахисних організацій (наприклад, «Міжнародна амністія») щодо запобігання та протидії насильницьким проявам.

11. У практиці Європейського суду з прав людини наявні рішення, що стосуються порушення прав людини, встановлених у Європейській конвенції в ситуаціях насильства в сім'ї за різні роки (наприклад, *А. проти Сполученого Королівства* (1998), *Контрова проти Словаччини* (2007), *Беваква та С. проти Болгарії* (2008), *Бранко Томасік та інші проти Хорватії* (2009), *Опуз проти Туреччини* (2009), *Е.С. та інші проти Словаччини* (2009), *А. проти Хорватії* (2010) та *Хайдуова проти Словаччини* (2010 тощо)). Проаналізуйте одну зі справ на вибір. В кінці потрібно здійснити порівняльний аналіз.

12. Укладіть порівняльну таблицю «Право дитини на висловлювання та врахування її думки за Міжнародними актами та Національним законодавством України»:

Назва міжнародного	№ статті	Вік дитини, з якого	Обсяг права дитини на
---------------------------	-----------------	----------------------------	------------------------------

договору або акту національного законодавства України		вона набуває відповідно о права	висловлювання та врахування її думки

Тема 5. Особливості впровадження Типової програми для кривдників

1. Нормативно-правове забезпечення впровадження Типової програми для кривдників
2. Організація, впровадження та моніторинг Типової програми для кривдників
3. Вимоги до кваліфікації фахівців, які впроваджуватимуть Типову програму для кривдників
4. Індивідуальна робота з кривдниками
5. Групова робота з кривдниками
6. Постпрограмне супроводження

Завдання до теми:

1. *Розробити зміни, поправки та пропозиції до Типової програми для кривдників*
2. *Запропонувати власні види робіт з кривдниками*

МОДУЛЬ 2. НАСИЛЬСТВО ЩОДО ДІТЕЙ

Тема 6. Теоретико-правовий аналіз поняття насильства щодо дітей

1. Різновиди та ознаки насильства щодо дітей
2. Наслідки жорстокого поводження з дітьми
3. Особливості та специфіка виявлення випадків насильства

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте основні ознаки поняття «жорстоке ставлення щодо дитини»

2. Визначте відмінності між наблизеними та віддаленими наслідками жорстокого і недбалого ставлення до дітей

3. Від чого залежать наслідки жорстокого поводження та незадоволення потреб дітей .

4. Дослідіть форми одноразових насильницьких дій у закладах освіти.

5. Охарактеризуйте специфіку постійних знущань, принижень і систематичного цькування.

6. Булінг вкрай негативно впливає на соціалізацію жертви. Що на це вказує.

7. Методика реагування на ситуацію булінгу в закладі освіти.

8. Проаналізуйте специфіку виявлення випадків насильства

Тема 7. Шкільне насильство. Булінг

1. Поняття шкільного насильства в сучасній юридичній науці.

2. Види шкільного насильства. Булінг.

3. Наслідки шкільного насильства

4. Права та обов'язки учасників освітнього процесу щодо протидії насильству та булінгу

5. Розробка плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

6. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти з попередження та протидії булінгу (цькуванню)

Завдання для контролю:

1. Визначте типові ознаки булінгу (цькування)

2. Визначте причини виникнення булінгу (цькування)

3. Проаналізуйте види булінгу.

4. Здійсніть теоретико-правовий аналіз кібербулінгу.

5. Як проявляються наслідки булінгу.

6. Проаналізуйте особливості комплексного підходу керівника закладу освіти щодо запобігання та протидії булінгу.

7. Дослідіть особливості діяльності Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування закладів освіти).

8. Що таке план заходів закладу освіти, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), як його розробити і чому це допомагає попередити й протидіяти насильству та булінгу (цькуванню)? Чому це важливо?

9. Визначте роль та проаналізуйте відповідальність всіх учасників освітнього процесу у попередженні та протидії насильству та булінгу (цькуванню).

Тема 8. Заходи з питань запобігання та протидії насильству щодо дітей

1. Міжнародні стандарти щодо захисту прав дитини
2. Роль неурядових організацій у запобіганні та протидії насильству над дітьми. ГО «Ла Страда-Україна»

3. Державні органи та соціальні установи як суб'єкти протидії насильству в сім'ї. Організаційно-правова основа їх взаємодії

4. Заходи щодо запобігання насильству в Україні

5. Інформаційно-просвітницька, профілактична та методична робота щодо формування ненасильницьких моделей поведінки серед дітей та молоді

Завдання для контролю

1. Проаналізуйте діяльність громадської організації «Ла Страда-Україна»

2. З'ясуйте роль управління (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту щодо запобігання та протидії насильству

3. Проаналізуйте роль органи внутрішніх справ щодо запобігання та протидії насильству

4. Визначте специфіку роботи служби у справах дітей щодо запобігання та протидії насильству

5. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та їх роль щодо запобігання та протидії насильству

6. Органи опіки і піклування та їх значення щодо запобігання та протидії насильству

7. Центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї та їх роль щодо запобігання та протидії насильству

8. Діяльність кризових центрів щодо запобігання та протидії насильству.

9. Проаналізуйте різні види заходів щодо запобігання та протидії насильству в Україні.

Спеціальні заходи з попередження насильства в сім'ї

3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Теми рефератів:

1. Законодавство України з попередження насильства в сім'ї.

2. Поняття сім'ї відповідно до Сімейного кодексу України.

3. Хто належить до членів сім'ї.

4. Поняття насильства в сім'ї. Види насильства в сім'ї.

5. Причини та умови вчинення насильства в сім'ї.

6. Кримінологічні характеристики кривдників та жертв сімейного насильства.

7. Психологічні особливості особистостей та поведінки членів сім'ї, в якій чиниться насильство.

8. Гендерні витоки насильства в сім'ї.

9. Основні теорії насильства.

10. Міфи та факти про насильство в сім'ї та насильство щодо дітей.

11. Колесо влади та контролю.

12. Що таке «цикл насильства».

13. Основні документи ООН та Ради Європи щодо подолання насильства у сім'ї.

14. «Модельний закон про домашнє насильство». Досвід зарубіжних країн щодо подолання насильства у сім'ї.

15. Державні органи та соціальні установи як суб'єкти протидії насильству в сім'ї. Організаційно-правова основа їх взаємодії.

16. Поняття заходів з попередження насильства в сім'ї.

17. Підстави та порядок вжиття заходів з попередження насильства в сім'ї.

18. Роль правоохоронних органів щодо запобігання вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу.

19. Спеціальні заходи з попередження насильства в сім'ї.

20. Офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї.

21. Взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї

22. Направлення кривдника на проходження корекційної програми.

23. Захисний припис.

24. Відповідальність за вчинення насильства.

25. Кримінальна відповідальність за вчинення насильства .

26. Адміністративна відповідальність за вчинення насильства.

27. Цивільно-правова відповідальність за вчинення насильства.

28. Особливості спілкування працівників поліції з жертвою насильства в сім'ї та особою, яка вчинила насильство в сім'ї.

29. Заходи безпеки працівників правоохоронних при реагуванні на випадки насильства в сім'ї.

30. Шкільне насильство та його види.
31. Загальна характеристика поняття булінг.
32. Види насильства щодо дітей.
33. Роль недержавних організацій у протидії насильству.
34. Різновиди та ознаки насильства щодо дітей
35. Наслідки жорстокого поводження з дітьми

1. Рекомендована література:

1. Запобігання та протидія насильству: методичні рекомендації. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480., 2018. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2018/5/22/mon.pdf>

2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.

3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами : довідник для членів парламенту. К., К.І.С., 2014. 101 с. URL: <https://rm.coe.int/1680096e45>

4. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання: навчально-методичний посібник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Укладачі: Запорожцев А.В. та ін. Київ, 2012. 246с.

5. Царевська Ю. Насильство: короткий інструктаж для консультантів та консультанток. Київ, 2017. 36 с.

6. Насильству немає виправдання : добірка матеріалів на допомогу протидії насильству / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Т. І. Касьяненко, Ж. П. Швачко. Суми, 2017. 33 с.

7. Турищева Л., Дорожко І., Малихіна О. Насильство. Булінг. Проблема в запитаннях та відповідях : посібник. Харків : «Основа», 2019. 144 с.

8. Попередження домашнього насильства : навчальний посібник для консультантів «Гарячих ліній» / Упорядники: Краснова О. В., Калашник О. А. Київ, 2016. 90 с.

9. Протидія домашньому насильству: реалії і перспективи: збірник тез Обласної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 24 жовтня 2019 р.) / Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, ЧНТУ, 2019. 126 с.

10. Собко Г. М. Психічне насильство: кримінологічні та кримінально-правові засади протидії : монографія. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2020, 484 с.

11. Путівник уповноважених осіб/відповідальних працівників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству : практичний посібник / за заг. ред. А.Б. Блага. К. : ФОП Клименко, 2020. 104 с.

12. Вілс Е., Калашник О. Протидія домашньому насильству: практичний посібник для поліцейських, 2018. URL: <https://rm.coe.int/cvavgu-jan2018-4-ua-web/16807874e0>

13. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія. Х. : ФОП Макаренко, 2014. 360 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1599759/>

14. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. К. : Ваїте, 2019. 288 с.

15. Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні / UNFPA, Український центр соціальних реформ, 2017. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Економічні%20наслідки%20насильства_2017_1.pdf

16. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.

17. Звіт про результати роботи органів Національної поліції України із запобігання та протидії домашньому насильству за 12 місяців 2019 року (форма № 1-ДН) / Рукопис. К. 2020. 5 с.

18. Герасименко Г. В. Проблеми реагування правоохоронних органів на домашнє насильство крізь призму громадської думки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 1. С. 43–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2018_1_5

19. Заброта С. М. Міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності щодо протидії насильству в сім'ї. *Право і суспільство*. № 2 / 2012, С. 161–168.

20. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству : монографія / А. О. Галай, В. О. Галай, Л. О. Головка, В. В. Муранова та ін. / За заг. ред. А. О. Галай. К. : КНТ, 2014. 160 с.

21. Фулей Т. Навчальний курс із розгляду судами справ про домашнє насильство: досвід Канади. *Вісник Національної академії прокуратури України*, 2018, 4/2(58), С. 110–121.

22. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : науково-методичний посібник для суддів / 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с.

23. Пріоритетні напрями діяльності Національної поліції України. *Тези доповідей учасників науково-практичної конференції курсантів, студентів та слухачів магістратури* (м. Харків, 12 грудня 2018 р.). URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1964>

24. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. Київ : Благодійний фонд «Здоров'я жінки і поанування сім'ї», 2020. URL:

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/02/18/Posibnyk_OPEREDZHENNYA_NASYLSTVA.pdf

Інформаційні ресурси (відео):

Онлайн-інструменти протидії домашньому насильству:
Освітній серіал. URL: <https://osvita.dii.gov.ua/courses/countering-domestic-violence>

Дім (не)безпеки: Освітній проект з протидії домашньому насильству. URL: <https://nonviolence.ed-era.com>